

RAČUNOVODSTVO POSLOVNIH KOMBINACIJA I KONSOLIDACIJE

1. Koncept poslovnih spajanja prema MRS/IFRS

Standard koji se primjenjuje u računovodstvu poslovnih spajanja je MRS 22, Poslovna spajanja (od 2004. IFRS 3) Koncept poslovnih spajanja prema MRS 22 /IFRS 3 može se realizirati na jedan od tri načina:

1. Jedan poslovni subjekt pripaja jedan ili više subjekata (“poslovno spajanje može uključiti kupnju neto imovine uključujući svaki goodwill”... “ imovina i obveze jedne kompanije prenose se na drugu, a prva kompanija prestaje postojati ”)¹. Ovaj tip poslovnog spajanja poznatiji je u literaturi kao “fuzija” ili pripajanje a obično se ilustrira kao:

$$\mathbf{A} + \mathbf{B} = \mathbf{A} \text{ ili } \mathbf{B}$$

Nakon transakcije pripajanja samo jedan poslovni subjekt ostaje kao pravni subjekt dok ostali subjekti gube svoj pravni subjektivitet te postaju dio interne organizacijske strukture (pogon, odjel, služba i sl) subjekta koji je izvršio pripajanje.

2. Dva ili više poslovnih subjekata spajaju se u jedan novoformirani subjekt (“ imovina i obveze obje kompanije prenose se na novu kompaniju , a obje prvobitne kompanije prestaju poslovati”)². Ovaj tip poslovnih spajanja obično se u literaturi naziva “statutarna konsolidacija” a ilustrira se kao:

$$\mathbf{A} + \mathbf{B} = \mathbf{C}$$

Rezultat transakcije spajanja više subjekata u jedan rezultira obično novim pravnim subjektom dok ostali “spajajući” subjekti gube svoj pravni subjektivitet.

3. Jedan poslovni subjekt stječe dionice ili udjele drugog subjekta umjesto stjecanja neto imovine drugog subjekta. “Svoj udio u kapitalu stečenog poduzeća stjecatelj uključuje u svoja posebna financijska izvješća kao ulaganje u podružnicu.”³ Kada stjecatelj stekne više od 50 % dionica ili udjela u drugom poslovnom subjektu tada dolazi do matično-podružničkog odnosa pri čemu se kod sastavljanja financijskih izvještaja koristi MRS 27, Konsolidirani financijski izvještaji i računovodstvo ulaganja u podružnice. Ovaj tip poslovnih spajanja obično se u literaturi ilustrira kao:

$$\mathbf{A} + \mathbf{B} = \mathbf{A} \leftrightarrow \mathbf{B}$$

U ovom poslovnom spajanju “preživljavaju” kao pravni subjekti stjecatelj tako i subjekt čije se dionice (udjeli) stječu.

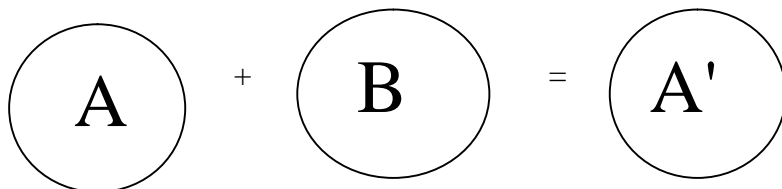
¹ MRS 22, toč. 4 i5 (a)

² MRS 22, toč. 5 (b)

³ MRS 22, toč. 3.

2. Slučajevi pripajanja i njihov računovodstveni tretman

Slučaj 1: Kompanija A pripaja kompaniju B:



Pravni okvir pripajanja:

Zakon o trgovačkim društvima

Zakon o računovodstvu

Međunarodni računovodstveni standardi MRS 22/IFRS 3-Poslovna spajanja

Ugovor o pripajanju (elementi):

1. U pripajanju sudjeluju kompanija Add sa sjedištem..... dioničko društvo koje pripaja, i kompanija Bdd sa sjedištem..... dioničko društvo koje se pripaja.
2. Pripajanje se vrši 01.01.2005. transakcijom razmjene dionica .
3. Omjer razmjene dionica utvrđuje se na temelju odnosa tržišne vrijednosti po dionici društva Add i društva Bdd na datum 01.01.2005.
4. Razmjenom dionica društva Add i društva Bdd dioničko društvo koje nastaje pripajanjem A'dd (integrirani ili novoformirani subjekt) preuzima cjelokupnu neto imovinu (imovina minus obveze) društva Bdd po fer vrijednosti (koristi se metoda kupnje) iskazanoj na datum 01.01.2005.
5. Radnje integriranog društva vrijede nakon usvajanja odluke o pripajanju u dioničkim društvima koji sudjeluju u pripajanju (društvo Add i društvo Bdd).
6. Dioničari novog integriranog društva "A'dd" dd (dioničari Add i dioničari Bdd) nakon transakcije pripajanja stječu dionice koje glase na novo društvo A'dd i sva prava koja im iz toga proizlaze.
7. Dionice integriranog društva glase na tvrtku "A'dd" dd a dioničari integriranog društva ih stječu u omjeru 1 : 4 (dioničari društva Add za jednu dionicu stječu jednu dionicu integriranog društva A'dd a dioničari društva Bdd za svoje 4 dionice stječu jednu dionicu integriranog društva A'dd).

Instrumenti pripajanja:

1. Razmjenom dionica
2. Razmjenom za drugu nenovčanu imovinu
3. Kupnja za novac
4. Razmjenom duga
5. Kombinirano

Računovodstvena metoda za pripajanja (MSFI 3 toč. 14.)

Metoda kupnje (faze):

1. Nakon dubinskog snimanja društva koje se pripaja, društvo inicijator pripajanja (A) inicira sklapanje ugovora o pripajanju s društvom koje je predmet pripajanja (B).
2. Društvo A angažira (ako ugovorom nije posebno precizirano) neovisnog procjenitelja za procjenu fer vrijednosti neto imovine (imovina – obveze) društva B.
3. Utvrđuje se trošak stjecanja društva B:

tržišna cijena emitiranih dionica društva A razmijenjenih za dionice društva B
+
*ovisni troškovi pripajanja (troškovi procjene, troškovi konzultinga, administrativne i
sudske takse i naknade i drugi troškovi registriranja integriranog subjekta)*

= trošak pripajanja društva B

4. Utvrđivanje razlike troška i fer vrijednosti neto imovine subjekta koji se pripaja:

	(a)	(b)		
trošak pripajanja B.....	120 mil. km	100 mil. km		
<u>fer vrijednost neto imovine B</u>	<u>100 mil.</u>	<u>120 mil.</u>		
goodwill.....	20 mil.	(MSFI 3 toč. 51.)		
negativni goodwill.....	(20)	mil.	km	
(MSFI 3 toč. 56.)				

I Realizacija pripajanja (iskazan goodwill):

Dioničko društvo Add pripaja dioničko društvo Bdd 01. 01. 2005. Bilance ovih društava prije pripajanja bile su kako slijedi:

Bilance Add i Bdd 31. 12. 2004.

R. br.	Pozicija	Add	Bdd	
		knjig. vr.	knjig. vr	fer vr.
	IMOVINA			
1.	Građevinski objekti	50 000	50 000	30 000
2.	Oprema	450 000	120 000	125 000

3. Ispravak vrijed.	(150 000)	(20 000)	-----
4. Zalihe	200 000	30 000	55 000
5. Novac	100 000	10 000	10 000
UKUPNO IMOVINA	650 000	190 000	220 000
KAPITAL			
6. Dionice po nom. vrijed.	200 000	50 000	
7. Premija na emit. dionice	30 000	10 000	
8. Zadržani dobiti	370 000	90 000	
UKUPNO KAPITAL	600 000	150 000	
OBVEZE			
9. Dobavljači	50 000	40 000	40 000
UKUPNO KAPITAL I OBV.	650 000	190 000	40 000

Fer vrijednost Bdd (220 000 – 40 000) 180 000

Sukladno zaključenom i usvojenom ugovoru o pripajanju od skupština Add i Bdd, pripajanje je izvršeno 01. 01. 2005. U svrhu pripajanja društvo Add emitiralo je 01. 01. 2005. **400** običnih dionica serije A1 nominalne vrijednosti 100 km/dionici čija je tržišna cijena na datum pripajanja 600 km/dionici. Društvo Bdd ima 01. 01. 2005. ukupno 1 600 običnih (glavnih) dionica nominalne vrijednosti 100 km/dionici čija je tržišna cijena 150 km/dionici. Omjer razmjene na datum pripajanja utvrđen je na temelju odnosa tržišnih cijena i iznosi 1 : 4 odnosno 400 dionica društva Add za 1 600 dionica društva Bdd. Sukladno ugovoru o pripajanju (čl. 4.) cjelokupnu imovinu i obveze društva B preuzima integrirani subjekt A'.

(a) Knjiženje transakcije pripajanja u društvu A d.d.:

Ulaganja u dionice		Dionice po nom. vrijednosti	
1) 240 000	240 000	2)	S 200 000
			40 000 1)
		Premija na emitirane dionice	
			S 30 000
			200 000 1)
		Zadržani dobiti	
			S 370 000

(b) Utvrđivanje goodwill-a:

1. Trošak pripajanja.....	240 000
2. Fer vrijednost Bdd.....	180 000
<hr/>	
3. Goodwill.....	60 000

(c) Knjiženje prijenosa imovine i obveza društva Bdd po fer vrijednosti (iz elaborata o procjeni) u glavnoj knjizi društva Add :

Žiro račun		Dobavljači	
S 100 000			S 50 000
2) 10 000			40 000 2)
<hr/>		<hr/>	
Zalihe			
S 200 000			
2) 55 000			
<hr/>			
Građevinski objekti			
S 50 000			
2) 30 000			
<hr/>			
Oprema			
S 450 000			
2) 125 000			
<hr/>			
Goodwill			
2) 60 000			

(d) Sastavljanje bilance integriranog subjekta A'dd nakon pripajanja:

Bilanca A' 01. 01. 2005.

R.br.	Pozicija	Iznos
	goodwill	60 000
	građ. objekti	80 000
	oprema	575 000
	ispravak vrijednosti	(150 000)
	zalihe	255 000
	novac	<u>110 000</u>
	UKUPNO IMOVINA	930 000
	dionice po nom. vrijednosti	240 000
	premija na emit. dionice	230 000
	zadržani dobiti	370 000
	dobavljači	<u>90 000</u>
	UKUPNO KAP. I OBVEZE	930 000

II Realizacija pripajanja (iskazan negativni goodwill)

Dioničko društvo Xdd pripaja dioničko društvo Ydd 01. 04. 2005. Prema ugovoru o pripajanju društvo Xdd stječe sve 100 % dionice društva Ydd za 90 000 km. Nakon preuzimanja 100 % dionica vrši se prijenos neto imovine društva Ydd u društvo Xdd. Bilance ovih društava prije pripajanja 31. 03. 2004. bile su kako slijedi:

Bilance Xdd i Ydd 31. 03. 2005.

R. br.	Pozicija	Xdd		Ydd	
		knjig. vr.	knjig. vr.	fer vr.	fer vr.
IMOVINA					
1.	Građevinski objekti	150 000	120 000	135 000	
2.	Oprema	35 000	10 000	5 000	
3.	Ispravak vrijed.	(5 000)	(10 000)		-----
4.	Novac	100 000	45 000	45 000	
UKUPNO IMOVINA		280 000	165 000	185 000	
KAPITAL					
6.	Dionice po nom. vrijed.	120 000	75 000		
7.	Premija na emit. dionice	20 000	0		
8.	Zadržani dobiti	85 000	10 000		
UKUPNO KAPITAL		225 000	85 000		
OBVEZE					
9.	Dugoročni kred.	55 000	15 000	15 000	
10.	Emitirane obveznice	0	65 000	45 000	
UKUPNO OBVEZE		55 000	80 000	60 000	
UKUPNO KAPITAL I OBV.		280 000	165 000		
Fer vrijednost Ydd (185 000 – 60 000)				<u>125 000</u>	

(a) Kmjiženje transakcije pripajanja u društvu X d.d.:

Ulaganje u dionice		Dionice po nominalnoj vrijednosti	
1) 90 000	90 000 2)		S 120 000

Žiro račun	
S 100 000	90 000 1)
2) 45 000	

Premija na emitirane dionice	
	S 20 000

Zadržani dobiti	
	S 85 000

(b) Utvrđivanje goodwill-a

4. Trošak pripajanja..... 90 000
 5. Fer vrijednost Ydd.....125 000

6. Goodwill..... (35 000)

(c) Alokacija negativnog goodwill-a na dugotrajnu materijalnu imovinu:

Pozicija	Fer vrijednost	%	Smanjenje vrijed.	Iznos za knjiženje
(1)	(2)	(3)	(4)	(5) = (2) – (4)
1. Građ. Objekti	135 000	96 %	35 000 x 96 % = 33 600	101 400
2. Oprema	5 000	4 %	35 000 x 4% = 1 400	3 600
3. Ukupno	140 000	100	35 000	105 000

(d) Knjiženje prijenosa imovine i obveza društva Bdd po fer vrijednosti (iz elaborata o procjeni) u glavnoj knjizi društva Xdd:

Građevinski objekti	
S 150 000	
2) 101 400	
Oprema	
S 35 000	
2) 3 600	
Ispravak vrijednosti	
	S 5 000

Dugoročni krediti	
	S 55 000
	15 000 2)
Emitirane obveznice	
	45 000 2)

(e) Sastavljanje bilance integriranog subjekta Y'dd nakon pripajanja:

Bilanca Y' 01. 04. 2005.

R.br.	Pozicija	Iznos
	građ. objekti	251 400
	oprema	38 600
	isp. vrijednosti	(5 000)
	žiro račun	<u>55 000</u>
	UK. IMOVINA	340 000
	dionice po nom. vrijednosti	120 000
	premija na emit. dionice	20 000
	zadržani dobiti	85 000
	obveze za dug. kredite	70 000
	emitirane obveznice	<u>45 000</u>
	UK. KAPITAL I OBVEZE	340 000

3. Slučajevi akvizicije vlasništva (dionica ili udjela) i njihov računovodstveni tretman

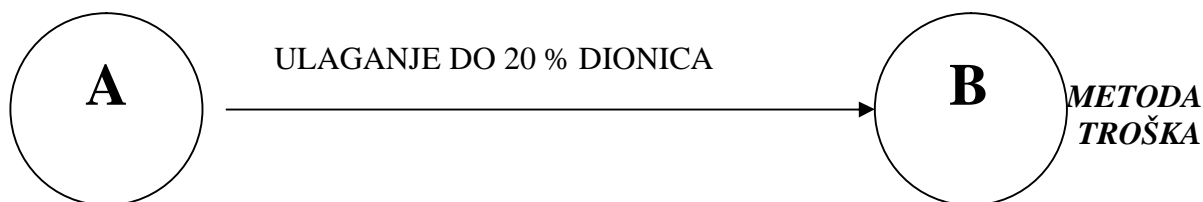
AKVIZICIJE VLASNIŠTVA-ULAGANJE U DIONICE

$$A + B = A \leftrightarrow B$$

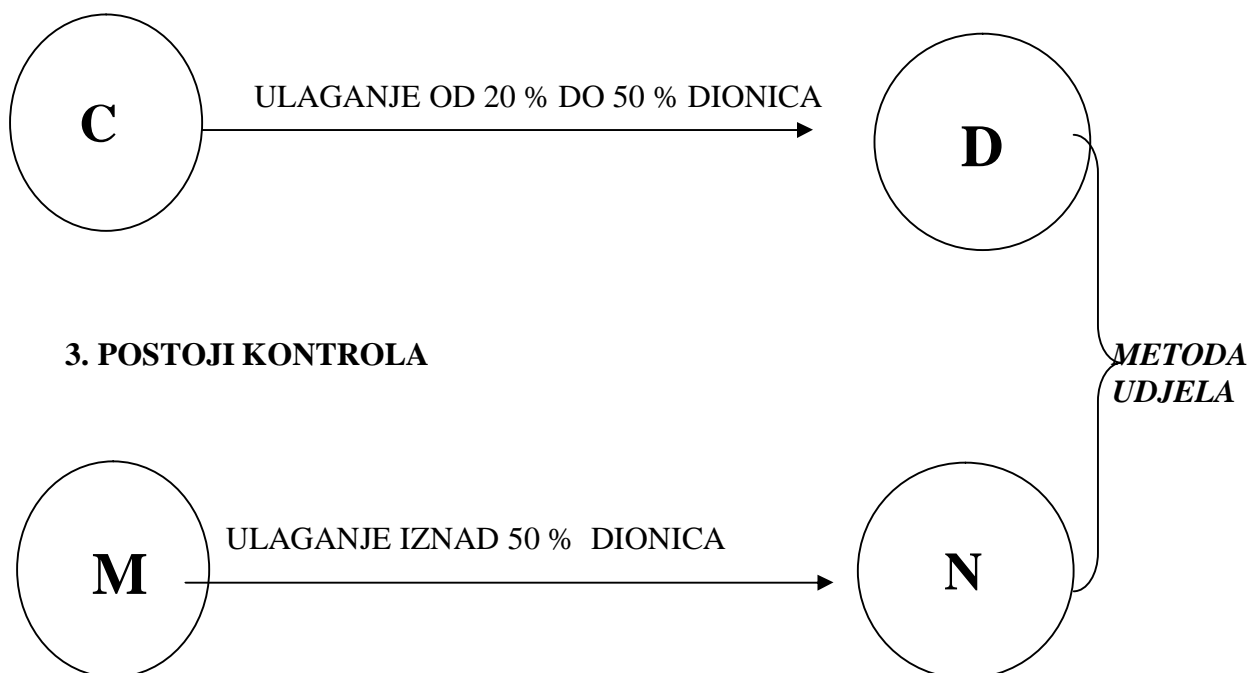
Stjecatelj i stečeno društvo ostaju pravni subjekti

Postoje tri slučaja:

1. NEMA ZNAČAJNOG UTJECAJA I NEMA KONTROLE



2. POSTOJI ZNAČAJAN UTJECAJ ALI NEMA KONTROLE



3. POSTOJI KONTROLA

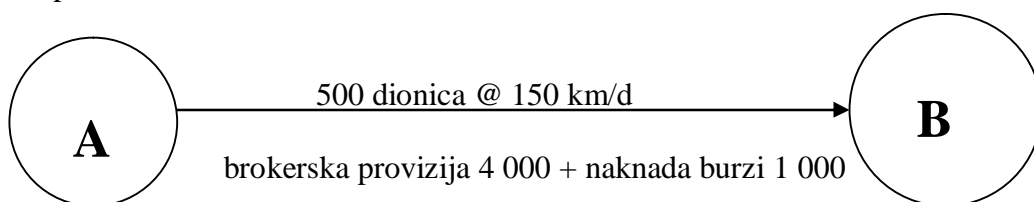
KOMPANIJA B JE POVEZANA KOMPANIJA

KOMPANIJA D JE *PRIDRUŽENA KOMPANIJA*

KOMPANIJA N JE **PODRUŽNICA**

Slučaj 1: Akvizicija do 20 % dionica

Dioničko društvo Add izvršilo je akviziciju 500 dionica društva Bdd koje je ukupno emitiralo 5 000 dionica. Ove dionice društvo Add platilo je na financijskom tržištu po cijeni 150 km/dionici. Za posredovanje u kupnji dionica plaćeni su troškovi brokerskoj tvrtci na iznos 5 000 km (4 000 brokerska provizija plus 1 000 naknada burzi). Na kraju godine društvo Bdd objavilo je neto dobit od 10 000 km od čega je za dividende izglasano 60 % . Dividende su isplaćene.



Kalkulacija elemenata za knjiženje:

1. Trošak ulaganja u dionice:

1. Tržišna cijena kupljenih dionica500 d x 150 km/d = 75 000
2. Ovisni troškovi kupnje (brok. provizija + naknada b.).....= 5 000
3. Trošak ulaganja= 80 000

2. Postotak udjela (vlasništva) A u B500 d/ 5 000= 10 % (m. troška)

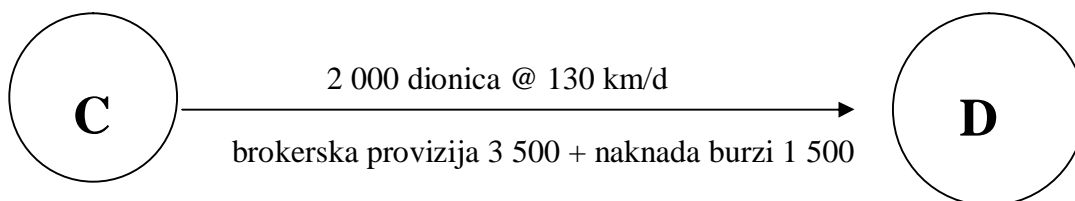
3. Dividende društvu Add10 000 x 60 % x 10 %= 600

Knjiženje u glavnoj knjizi društva Add:

Ulaganje u dionice		Žiro račun	
1) 80 000		3) 600	80 000 1)
Potraživanja za dividende		Prihodi od dividendi	
2) 600	600 3)		600 2)

Slučaj 2: Akvizicija od 20 % do 50 % dionica

Dioničko društvo Cdd kupilo je na financijskom tržištu 2 000 dionica dioničkog društva Ddd koje je ukupno emitiralo 5 000 dionica. Ove dionice Cdd platio je po tržišnoj cijeni od 130 km/dionici. Za posredovanje pri kupnji dionica plaćen je trošak brokerskoj tvrtci na iznos 5 000 km (3 500 brokerska provizija i 1 500 km naknada burzi). Na kraju godine društvo Ddd objavilo je neto dobit od 12 000 km od čega je za dividende izglasano 60 %. Dividende su isplaćene.



Kalkulacija elemenata za knjiženje:

1. Trošak ulaganja u dionice:

4. Tržišna cijena kupljenih dionica2 000 d x 130 km/d = 260 000
5. Ovisni troškovi kupnje (brok. provizija + naknada b.).....= 5 000
6. Trošak ulaganja= 265 000

2. Postotak udjela (vlasništva) C u D2 000 d/ 5 000= 40 % (m. udjela)

3. Udjel u neto dobiti.....12 000 x 40 %.....= 4 800

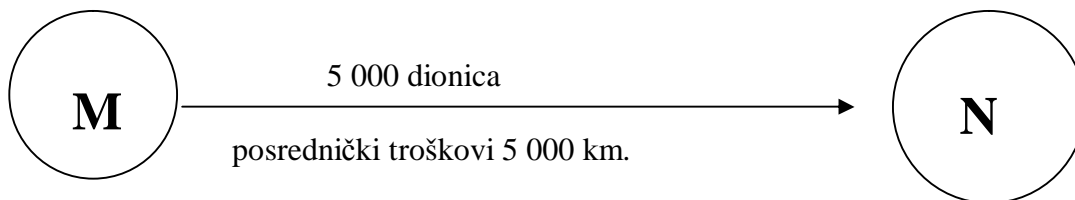
4. Dividende društvu Cdd12 000 x 60 % x 40 % = 2 880

Knjiženje u glavnoj knjizi društva Cdd:

Udjeli u pridruženom društvu		Žiro račun	
1) 265 000	2 880 3)	4) 2 880	265 000 1)
2) 4 800			
Potraživanja za divid. od pridruž. društava		Prihodi od sudjelujućih interesa	
3) 2 880	2 880 4)		4 800 2)

Slučaj 3: Akvizicija iznad 50 % dionica

Dioničko društvo M dd preuzelo je na sebe dug poduzeća N dd i to dugoročni kredit na 600 000 km kao i obveze dobavljačima na 5 000 km te je za uzvrat preuzelo 5 000 dionica (od 7 000) društva N dd. Plaćeni su posrednički troškovi ove transakcije od 5 000 km. Na kraju godine društvo N dd ostvarilo je neto dobit u iznosu 80 000 km od čega je izglasano za dividende 40 %. Dividende su plaćene.



Kalkulacija elemenata za knjiženje:

1. Trošak ulaganja u dionice:

- 1. Tržišna cijena stečenih d.(dug banci 600 000 + obv. dob.5 000) = 605 000
- 2. Ovisni troškovi stjecanja (posrednički troškovi.)..... = 5 000
- 3. Trošak ulaganja = 610 000

2. Postotak udjela (vlasništva) M u N5 000 d/ 7 000= 71 % (m. udjela)

3. Udjel u neto dobiti.....80 000 x 71 %.....= 56 800

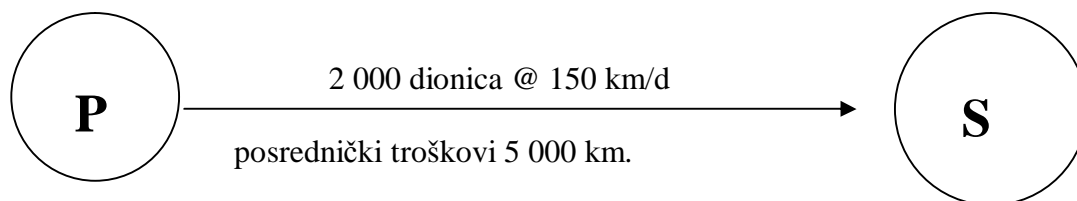
4. Dividende društvu Mdd80 000 x 40 % x 71 % = 22 720

Knjiženje u glavnoj knjizi društva M dd:

<u>Udjeli u pridruženom društvu</u>		<u>Obveze za dugoročne kredite</u>	
1) 610 000	22 700 3)	600 000 1)	
2) 56 800			
<u>Potraživanja za divid. od pridruž. društava</u>		<u>Obveze dobavljačima</u>	
3) 22 720	22 720 4)	5 000 1)	
<u>Žiro račun</u>		<u>Prihodi od sudjelujućih interesa</u>	
4) 22 720	5 000 1)	56 800 2)	

Slučaj 4: Akvizicija iznad 50 % dionica društva koje posluje s gubitkom

Dioničko društvo P dd kupilo je 2 000 dionica društva S dd što je 100 % emitiranih dionica. Tržišna cijena ovih dionica je 150 km/ dionici. Troškovi brokerske tvrtke za posredovanje iznose 5 000 km. Društvo S dd nastavilo je poslovati kao pravni subjekt - podružnica društva P dd. Na kraju poslovne godine društvo S dd ostvarilo je gubitak u iznosu od 50 000 km.



Kalkulacija elemenata za knjiženje:

1. Trošak ulaganja u dionice:

1. Tržišna cijena stečenih d. 2 000 x 150 km/ d)	= 300 000
2. Ovisni troškovi stjecanja (posrednički troškovi.5 000).....	= 5 000
3. Trošak ulaganja	= 305 000

2. Postotak udjela (vlasništva) P u S2 000/2 000= 100 % (m. udjela)

3. Udjel u gubitku.....50 000 x 100 %.....= 50 000

Knjiženje u glavnoj knjizi društva P dd:

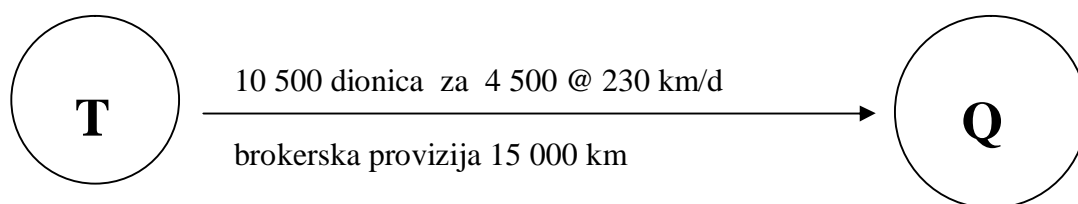
<u>Udjeli u pridruženom društvu</u>		<u>Žiro račun</u>	
1) 305 000	50 000 2)	305 000 1)	

Rashodi od sudjelujućih interesa

2) 50 000

Slučaj 5: Akvizicija iznad 50 % dionica razmjenom za dionice sredinom godine

Dioničko društvo T dd 30. 06. razmijenilo je svoje dionice i to 4 500 dionica za 75 % dionica društva Q dd. Tržišna cijena dionica T dd na datum ugovora o razmjeni bila je 230 km/dionici a nominalna vrijednost 100 km/dionici. Posrednički troškovi su 15 000 km. Društvo Q dd ukupno je emitiralo 14 000 dionica. Na kraju godine društvo Q iskazalo je neto dobit od 78 000 km od čega je izglasano za dividende 40 %. Dividende su isplaćene.



Kalkulacija elemenata za knjiženje:

1. Trošak ulaganja u dionice:

- 7. Tržišna cijena stečenih dionica ...4 500 x 230 km/d = 1 035 000
- 8. Ovisni troškovi kupnje (brok. provizija .)..... = 15 000
- 9. Trošak ulaganja= 1 050 000

2. Postotak udjela (vlasništva) T u Q10 500 / 14 000 ...= 75 % (m. udjela)

3. Udjel u neto dobiti.....78 000 x 75 % x 6/12..... = 29 250

3. Dividende društvu Tdd78 000 x 40 % x 75 % = 23 400

Knjiženje u glavnoj knjizi društva T dd:

Udjeli u pridruženom društvu

1) 1 050 000	23 400 3)
2) 29 250	

Žiro račun

4) 23 400	15 000 1)
-----------	-----------

Potraživanja za divid. od pridruž. društava

3) 23 400	23 400 4)
-----------	-----------

Prihodi od sudjelujućih interesa

	29 250 2)
--	-----------

Dionice po nom. vrijednosti

450 000 1)

premija na emitirane dionice

585 000 1)

Slučaj 6: Prodaja dionica uz ostvarivanje kapitalnih dobitaka

Dioničko društvo A dd (iz slučaja 1.) prodalo je na financijskom tržištu 300 dionica po tržišnoj cijeni od 170 km/dionici. Plaćeni su posrednički troškovi brokera od 2 000 km. Saldo konta Ulaganja u dionice je 80 000 km (500 dionica).

Kalkulacija elemenata za knjiženje:

$$\begin{aligned} 1. \text{ Neto prodajna vrijednost} &= \text{trž. vrijednost prodanih dionica} - \text{ovisni troškovi prodaje} \\ &= 300 \text{ d} \times 170 \text{ km/d} - 2\,000 = \underline{49\,000} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 2. \text{ Knjig. vrijed. prodanih d.} &= \frac{\text{Saldo ulaganja prije prodaje}}{\text{Broj kupljenih dionica}} \times \text{br. prodanih d.} \\ &= 80\,000 / 500 \times 300 = \underline{48\,000} \end{aligned}$$

$$3. \text{ Kapitalni dobitak (gubitak)} = \underline{1\,000}$$

Knjiženje u glavnoj knjizi društva A dd:

Ulaganje u dionice		Žiro račun	
S 80 000	48 000 1)	1) 49 000	
			Prihodi od prodaje dionica
			1 000 1)

KONSOLIDACIJA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

ZAKONSKO REGULIRANJE KONSOLIDACIJE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA U RH

- Konsolidaciju financijskih izvještaja provode poduzetnici , pravne osobe koje su matica u odnosu prema podružnicama, tako da konsolidirani financijski izvještaji budu prezentirani kao izvještaji grupe, odnosno jedne ekonomske cjeline
- podružnica** je pravna osoba koju kontrolira druga pravna osoba-**matica**

KONTROLA JEDNOG PODUZEĆA NAD DRUGIM (MRS 27)

- Kada jedno poduzeće ima moć nad više od polovine glasačkih prava drugog poduzeća
- kada jedno poduzeće ima moć upravljanja financijskim i poslovnim politikama drugog poduzeća na temelju statuta ili sporazuma
- kada jedno poduzeće ima moć imenovanja ili smjene većine članova upravnog odbora ili odgovarajućeg upravljačkog tijela drugog poduzeća
- kada jedno poduzeće ima moć usmjeravanja većine glasova na sastancima upravnog odbora ili odgovarajućeg upravljačkog tijela

KORISNICI KONSOLIDIRANIH FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

- investitori u dugoročne vlasničke vrijednosne papire (dioničari, investicijski fondovi i sl.)
- dugoročni vjerovnici (banke i druge financijske institucije)
- management matice
- financijski analitičari, javnost i porezne uprave

OGRANIČENJA KONSOLIDIRANIH FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

- Financijski rezultat i financijska situacija članova ekonomske skupine nisu objavljeni u financijskim izvještajima
- konsolidirani zadržani dobiti nisu u cijelosti raspoloživi za raspodjelu dividendi jer dio može predstavljati udjel matice u neraspodijeljenim dobitima podružnice
- financijski pokazatelji na temelju konsolidiranih financijskih izvještaja jesu agregatni pokazatelji koji ne predstavljaju pojedine podružnice kao niti maticu
- pojedine pozicije konsolidiranih izvještaja su neusporedive, dužina poslovnog ciklusa je različita, kvaliteta i dužina pojedinih potraživanja također može biti različita
- konsolidirani izvještaji nemaju dodatnih informacija neophodnih za kontroliranje pojedinih članova skupine. Bilješke se mogu naći samo u bilješkama uz temeljne izvještaje

POTREBA ZA KONSOLIDIRANIM FINANCIJSKIM IZVJEŠTAJIMA

- Zbog kontrole financijskog interesa
- sposobnosti izvršenja kontrole
- uspješnosti kontrole

SPOSOBNOST IZVRŠENJA KONTROLE

konsolidirani financijski izvještaji neće se sastavljati u slijedećim situacijama :

- kada menadžment matice, iako ima većinski udjel, nema sposobnost kontrole podružnice:
- Kada je podružnica u reorganizaciji ili stečaju i kada kontrolu drži sud odnosno stečajni upravitelj

- Kada se podružnica nalazi u inozemstvu gdje strana zemlja prema svojim zakonima može imati određena ograničenja
- Kada se očekuje da će matrica imati **privremenu kontrolu** nad podružnicom tada konsolidacija financijskih izvještaja nije potrebna a to su sljedeće situacije:
 1. Matrica za određeno vrijeme namjerava prodati dionice podružnice
 2. Političko okruženje inozemne podružnice je takvo da se očekuje skoro gubljenje kontrole
 3. Zbog transakcija otkupa vlastitih emitiranih dionica (trezorskih dionica) što vrši podružnica gubi se kontrola nad podružnicom a time i potreba za konsolidacijom financijskih izvještaja

POSTUPAK KONSOLIDACIJE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

1. Financijski izvještaji matice i njenih podružnica zbrajaju se po jednakim pozicijama tako da se prilikom zbrajanja o tome vodi računa kao da se radi o jednom računovodstvenom subjektu. To znači da se međusobne transakcije eliminiraju
2. Za izradu konsolidiranih financijskih izvještaja koji bi predstavljali skupinu kao jedan ekonomski subjekt potrebno je eliminirati ili poništiti međukompanijske poslovne događaje a to su:
 1. Međukompanijska ulaganja tj. Ulaganja u dionice ili udjele matice eliminiraju se s glavnicom(dionice po nominalnoj vrijednosti, zadržani dobiti i rezerve) podružnica
 2. Međukompanijska potraživanja i obveze-potraživanja matice i obveze podružnica međusobno se poništavaju i obrnuto
 3. Međukompanijski dobiti i gubici ostvareni unutar skupine isključuju se iz konsolidacije financijskih izvještaja

PRIMJERI KONSOLIDACIJE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

Slučaj 1: Konsolidacija (100 % dionica)

Dioničko društvo Patria dd kupilo je 01.01.2006. za novac sve dionice (100%) društva Saturn dd za 300.000 km. Na datum stjecanja dionica tržišna vrijednost neto imovine Saturn dd-a bila je jednaka njegovoj knjigovodstvenoj vrijednosti. Bilance ovih dvaju dioničkih društava prije stjecanja prikazane su u sljedećoj tablici:

Bilance Patria dd-a i Saturn dd-a prije stjecanja 31. 12. 2005.

Rb.	Pozicija	Knjigovodstvena vrijednost	
		Patria dd	Saturn dd
1.	Zemljište	175.000	40.000
2.	Oprema	800.000	600.000
3.	Ispravak vrijednosti	(400.000)	(300.000)
4.	Zalihe	100.000	60.000
5.	Potraživanja	75.000	50.000
6.	žiro račun	_____350.000	_____50.000
	Ukupno imovina	1.100.000	500.000
7.	Obične dionice (nominalna vrijedn.)	500.000	200.000
8.	Zadržana dobit	300.000	100.000
9.	Emitirane obveznice	200.000	100.000
10.	Dobavljači	_____100.000	_____100.000
	Ukupne obveze i glavnica	1.100.000	500.000

Ukupna knjigovodstvena vrijednost stečenih običnih dionica Saturn dd iznosi 300.000 km (200.000 + 100.000) odnosno sumi običnih dionica po nominalnoj vrijednosti i zadržane dobiti.

a) Utvrđivanje razlike između troškova ulaganja i knjigovodstvene vrijednosti stečenih dionica:

Trošak ulaganja u dionice Saturn dd-a 300.000

Knjigovodstvena vrijednost stečenih dionica:	
dionice (nominalna vrijednost)	200.000
Zadržana dobit	100.000
Ukupno	300.000
Pripadajući interes Patria dd $300.000 \times 100\% =$	(300.000)
Razlika	0

b) Knjiženje stjecanja dionica Saturn dd-a u glavnoj knjizi dioničkog društva Patria dd:

Udjeli u povezanim poduzećima		žiro račun	
1) 300.000		300.000	1)

c) Izrada radnih bilješki za sastavljanje konsolidirane bilance:

Eliminacijska knjiženja:

Udjeli u povezanim poduzećima		Dionice po nom. vrijed. Saturn dd-a	
1) 300.000	1)	1) 200.000	
		Zadržana dobit Saturn dd-a	
		1) 100.000	

Eliminacijska knjiženja nisu knjiženja u glavnoj knjizi dioničkog društva Patria dd.

U ovom primjeru matično poduzeće Patria dd izvršilo je eliminaciju međukompanijskih ulaganja. Eliminacija je učinjena izvan konta glavne knjige poduzeća sa svrhom da se ponište međukompanijski odnosi, a iskaže financijska situacija dva legalna subjekta kao da se radi o jednom subjektu.

Radne bilješke za konsolidaciju Patria dd i Saturn dd 01.01.2006.

Rb	Pozicija	Patria dd	Saturn dd	Eliminacije		Konsolidirana bilanca
				D	P	
1.	Zemljište	175.000	40.000			215.000
2.	Oprema	800.000	600.000			1.400.000
3.	Ispravak vrijednosti	(400.000)	(300.000)			(700.000)
4.	Udjeli u pov. p Saturn	300.000			1) 300.000	0
5.	Zalihe	100.000	60.000			160.000
6.	Potraživanja	75.000	50.000			125.000
7.	žiro račun	50.000	50.000			100.000
	Ukupno	1.100.000	500.000			1.300.000
8.	Dionice Patria	500.000				500.000
9.	Dionice Saturn		200.000	1) 200.000		0
10.	Zad.dobit Patria	300.000				300.000
11.	Zad.dobit Saturn		100.000	1) 100.000		0
12.	Emit.obveznice	200.000	100.000			300.000
13.	Dobavljači	100.000	100.000			200.000
	Ukupno	1100.000	500.000	300.000	300.000	1.300.000

Slučaj 2: Konsolidacija (manje od 100 % dionica)

Dioničko društvo Palmer dd izvršilo je stjecanje 01. 07. 2006. 80% dionica društva Stela dd za 74.000 km. Društvo Stela dd ukupno je emitiralo 5.000 običnih dionica nominalne vrijednosti 10 km po dionici. Bilance prije stjecanja 30.6.2006. bile su:

Bilance Palmer dd-a i Stela dd-a prije stjecanja 30. 06. 2006.

Rb.	Pozicija	Palmer dd	Stela dd
1.	Zemljište	120.000	40.000
2.	Oprema	40.000	20.000
3.	Potraživanja	140.000	50.000
4.	žiro račun	100.000	20.000
	Ukupno imovina	400.000	130.000
5.	Obične dionice (nom. vrijednost)	200.000	50.000
6.	Premija na emitirane dionice	40.000	10.000
7.	Zadržana dobit	100.000	20.000
8.	Kratkoročni krediti	60.000	50.000
	Ukupno obveze i glavica	400.000	130.000

- a) Utvrđivanje razlike između ukupnih troškova ulaganja i knjigovodstvene vrijednosti stečenih dionica. Razlika (pozitivna) se prema odluci menadžmenta alocira 80% na povećanje goodwilla i 20% na povećanje vrijednosti zemljišta.

Trošak ulaganja u dionice Stela dd-a	74.000
Knjigovodstvena vrijednost stečenih dionica:	
dionice (nominalna vrijednost)	50.000
premija na emitirane dionice	10.000
Zadržana dobit	20.000
Ukupno	80.000
Pripadajući interes Palmer dd-a $80.000 \times 80\% =$	(64.000)
Razlika	10.000

- b) Evidentiranje stjecanja dionica u glavnoj knjizi Pdd-a:

Udjeli u povezanim poduzećima	žiro račun
1) 74.000	74.000 1)

- c) Izrada radnih bilješki za konsolidaciju

Alokacija plaćene premije (razlike)

Pozicija	Alokacija	Iznos
Goodwill	$10.000 \times 80\%$	8.000
Zemljište	$10.000 \times 20\%$	2.000
Ukupno		10.000

Eliminacijska knjiženja:

<u>Udjeli u povezanim poduzećima</u>		<u>Dionice Stela dd</u>	
	74.000	1)	40.000
<u>Zemljište</u>		<u>Premija Stela dd</u>	
1)	2.000	1)	8.000
<u>Goodwill</u>		<u>Zadržana dobit Stela dd</u>	
1)	8.000	1)	16.000

Radne bilješke za konsolidaciju Palmer dd i Stela dd 01.07.2006.

Rb	Pozicija	Palmer dd	Stela dd	Eliminacije		Konsolidirana bilanca
				D	P	
1.	Goodwill	-	-	1) 8.000		8.000
2.	Zemljište	120.000	40.000	1) 2.000		162.000
3.	Oprema	40.000	20.000			60.000
4.	Udjeli u povez. p.Stela	74.000			1) 74.000	0
5.	Potraživanja	140.000	50.000			190.000
6.	žiro račun	26.000	20.000			46.000
	Ukupno	400.000	130.000			466.000
7.	Dionice Palmer	200.000				200.000
8.	Dionice Stela		50.000	1) 40.000		M 10.000
9.	Premija Palmer	40.000				40.000
10.	Premija Stela		10.000	1) 8.000		M 2.000
11.	Zadržana dobit Palmer	100.000				100.000
12.	Zadržana dobit Stela		20.000	1) 16.000		M 4.000
13.	Kratkoročni krediti	60.000	50.000			110.000
	Ukupno	400.000	130.000	74.000	74.000	466.000